

NO MEU MAR, NA MIÑA LINGUA

PROXECTO DE INNOVACIÓN EN NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DO IES FÉLIX MURIEL DE RIANXO PARA DESENVOLVER NO CURSO ACADÉMICO 2007-2008

Escollemos este proxecto partindo de que estamos nun contexto galegófono, pero con deficiencias nos usos cultos da lingua, coa intención de normalizar o galego nestes rexistros. Inclinámonos polo ámbito deportivo para que chegue ao maior número de alumnado e, ao mesmo tempo, aproveitar as escolas deportivas do concello.

Este proxecto iniciámolo con idea de continuidade. Este ano comezaremos polos deportes relacionados co mar (piragüismo, remo e vela), dado o carácter mariñeiro do concello de Rianxo e o tirón que están tendo estes deportes no eido mundial, mesmo con representantes do noso concello, ex-alumnos do centro. Noutros anos continuaremos cos restantes deportes.

1- Xustificación do proxecto a partir da situación sociolingüística do centro

Escollemos este proxecto polas seguintes razóns:

- a- A existencia de escolas deportivas no concello de Rianxo que están dirixidas a toda a poboación.
- b- As escolas deportivas nótrense fundamentalmente do alumnado que está, estivo ou vai estar no IES.
- c- O alumnado do IES é galegófono case ao 100%, aínda que ten funcionamentos diglósicos e moitos prexuízos, o que leva a que non usen a lingua en contextos formais.
- d- O alumnado participa activamente nos deportes usando o vocabulario técnico en castelán, por descoñecemento do termo galego.
- e- Existe unha riqueza importante de vocabulario relacionado co mar entre os mariñeiros de maior idade que se está perdendo.

2- Obxectivos:

- a- Recuperar vocabulario tradicional dos deportes relacionados co mar que se practican no concello de Rianxo: remo, piragüismo e vela.

- b- Difundir o devandito vocabulario en diferentes soportes (trípticos, adhesivos, fichas de traballo, internet...).
- c- Crear conciencia entre a poboación sobre a necesidade de enriquecer os usos lingüísticos.
- d- Facer reflexionar o alumnado e o seu contorno social, como usuarios, sobre os usos lingüísticos no rexistro formal.
- e- Conseguir unha valoración positiva do idioma por parte de toda a comunidade educativa.
- f- Provocar a reflexión sobre os funcionamentos diglósicos da poboación do concello en relación co léxico dos deportes.
- g- Estimular a educación cívica ao empregar como mecanismo de traballo a posta en relación das distintas xeracións para a obtención de información sobre o campo léxico que se pretende traballar (recuperación de léxico tradicional).
- h- Darlle un pulo á aprendizaxe e ao correcto uso da lingua mediante o tratamento de deportes practicados polo alumnado, aproveitando o feito de que constitúen un excelente factor de motivación.
- i- Traballar de forma activa e participativa as competencias oral e escrita de recepción e produción...
- j- Traballar activamente a interdisciplinaridade para provocar no alumnado unha reacción positiva cara ás materias do currículo, fomentando así a súa participación e o seu interese.
 - Linguas: lingua galega sobre todo, pero tamén lingua castelá, inglesa, francesa ou portuguesa, mediante o traballo de investigación documental.
 - Artes plásticas –nas que incluímos a reportaxe gráfica para a elaboración do cuestionario– mediante o traballo de ilustración.
 - Actividade física e deportiva.
 - Técnicas de expresión escrita e técnicas de expresión oral. Como elaborar un cuestionario neutro e de que xeito realizar as enquisas –como presentar as preguntas para non contaminar as respostas–.
 - Novas tecnoloxías: toda a información recollida terá que ser informatizada en bases de datos, as ilustracións terán que ser escaneadas e tratadas, así como as fotografías. Haberá que deseñar materiais con diferentes programas e, ao final, será necesario colgar a información na rede de xeito que sexa agradable e de fácil emprego; polo tanto, haberá que realizar unha páxina web.
 - Educación cívica ou para a cidadanía, ao empregar unha metodoloxía de traballo como a que presentamos, preténdese fomentar a colaboración entre todos e todas e, xa que logo, o compromiso, a responsabilidade e fundamentalmente o respecto.

- k- Levar a cabo unha difusión o máis ampla posible e un óptimo aproveitamento do resultado do traballo mediante a súa inclusión na rede (páxina web).

3- DESENVOLVEMENTO DO PROXECTO

3.1 Metodoloxía

Vaise combinar unha metodoloxía teórico-práctica que implique directamente a todos os membros do equipo de traballo, a meirande parte da comunidade educativa, así como a maioría do alumnado do centro (integrantes ou non das escolas deportivas) e as súas familias ou achegados.

- Organización de grupos de traballo, tentando crear grupos equilibrados en canto a número de integrantes. Cada grupo estará titorizado por un membro do Departamento de Normalización que se encargará de orientalos e asesoralos no que precisen, mediante unha reunión semanal con eles.

- Especificación de obxectivos para os diferentes grupos cun cometido específico e delimitado tanto no seu contido coma na súa temporalización. Adaptarase sempre o traballo ao nivel do grupo, procurando non asignarlles tarefas demasiado complicadas aos primeiros niveis da ESO.

- Consecución de representacións das embarcacións, xa sexa mediante realización de fotografía ou mediante investigación documental (enciclopedias, internet...).

- Deseño de cuestionarios sobre o léxico tradicional referido ás embarcacións, ao manexo destas (accións dos deportistas), aos usos; tamén se traballará o vocabulario que aluda ao equipamento e ás expresións idiomáticas relacionadas (se as houbese) cos deportes que aquí nos incuben.

- Recollida de datos a través das enquisas. Haberá fundamentalmente dous tipos de enquisas: aquelas baseadas nas fotografías ou ilustracións das embarcacións, equipamentos ou accións e aquelas outras feitas a partir de preguntas do tipo: *Como lle chama vostede a...? Vostede como lle dicía a...?* etc.

- Tratamento da información recollida.

- Traballo de revisión e comprobación de datos mediante todo tipo de consulta bibliográfica.

- Elaboración de materiais: trípticos, adhesivos e carteis (así como camisetas con lemas relacionados co traballo).

- Elaboración e exposición de láminas con vocabulario.
- Difusión de toda a información na páxina web do equipo.

3.2. Descrición das actividades:

a- Formación dos grupos de traballo

Dado que este proxecto xa foi aprobado no vindeiro mes de setembro, no primeiro Claustro e Consello Escolar do curso 2007-2008 presentárase o proxecto pormenorizado para acadar o maior grao de compromiso de toda a comunidade educativa. Buscárase especialmente a colaboración dos profesores/as-titores e dos departamentos de Educación Física e de Educación Plástica e Visual, para promover a difusión da información entre o alumnado e motivalos a colaborar.

Nos primeiros días de curso, os profesores/as-titores que colaboren co proxecto presentáranos nos diferentes grupos-clases e co alumnado voluntario organizaráanse os grupos de traballo.

- b- Repartimento de tarefas entre os distintos grupos. O primeiro paso é conseguir unha listaxe das ilustracións e fotografías necesarias para a elaboración dos cuestionarios. Posteriormente, procederáse á súa recollida.
- c- Elaboración dos cuestionarios destinados á recuperación do léxico por parte dos membros do grupo de traballo, a través das fotografías e ilustracións que previamente nos achegarán os colaboradores. Tamén se levarán a cabo aqueles cuestionarios que se realicen a través de preguntas do tipo: *Vostede como lle chama/chamaba a...? Como lle dicían a/cando...?*
- d- Repartimento dos cuestionarios ao alumnado para que entre as persoas maiores do concello e membros das escolas deportivas recollan o vocabulario específico. Será necesario indicarlles como escoller as persoas enquisadas: procurar escoller un suxeito maior de 60 anos, se pode ser, que non sexa nin neofalante, nin emigrante retornado, nin de fóra do concello; preferentemente relacionado co mar ou cos deportes marítimos, etc.
- e- Tratamento dos datos: recollida da información dos cuestionarios e o seu posterior tratamento lexicográfico. Para isto, contactaremos coa Sociedade Galega de Terminoloxía, coa Mesa pola Normalización, co Instituto da Lingua Galega, co Centro Ramón Piñeiro...

- f- Elaboración dos materiais citados anteriormente (trípticos, adhesivos, carteis...).
- g- Difusión da información na rede e en papel.
- h- Presentación dos materiais durante a semana cultural de maio.

4- Recursos existentes no centro en beneficio do proxecto

- a- Aula de normalización coa infraestrutura mínima necesaria para desenvolver o traballo do grupo, dado que practicamente todos os membros participantes son membros do equipo de normalización lingüística.
- b- Aula de plástica dotada de recursos para a elaboración de carteis e demais material.
- c- Aula de informática con acceso a internet.
- d- Biblioteca dotada cos exemplares existentes co léxico específico referido ao campo de traballo, así como con enciclopedias e dicionarios bilingües.

5- Colaboracións con institucións do contorno

Colaborarase con:

- Concello de Rianxo, a través das escolas deportivas que están en funcionamento e da Aula Activa do Mar.
- Club Náutico de Rianxo.
- Centros socioculturais parroquiais do concello.
- Estaleiros situados no porto de Rianxo.
- Confraría de pescadores e asociación de mariscadoras.

6- Plan de avaliación

Para facer un seguimento das actividades, vanse levar a cabo as seguintes medidas:

- Reunións periódicas dos titores dos diferentes grupos, nas que se irá comprobando o desenvolvemento do proxecto e facendo reaxustes da programación.
- Traballo semanal de titorización dos grupos para revisar o proceso.
- Fichas de traballo para que os profesores/as que así o desexen poidan traballar a información obtida na clase (xa sexa nas clases de lingua e literatura galegas coma nas clases de titoría).

- Enquisas deseñadas en papel e mais na rede para que todos os usuarios poidan manifestar a valoración e o interese do material editado e poder comprobar o seu impacto.

- Á marxe das enquisas referidas no parágrafo anterior, na páxina web haberá tests para que os usuarios e usuarias poidan valorar a súa recepción e produción do léxico tradicional galego referido aos deportes traballados.

- Cuestionario para cubrir por todos aqueles profesores/as que levaron a cabo a tarefa de titorización dun ou máis grupos de traballo. Véxase un borrador no anexo n.º 1.

- Envío de materiais á Consellería de Deportes e mais á Sociedade Galega de Terminoloxía, para a súa avaliación externa e posterior revisión e corrección.

7- Necesidades de formación do profesorado

Tanto o profesorado pertencente ao grupo de normalización coma aquel que colabore co proxecto necesita a seguinte formación para o normal desenvolvemento do seu traballo:

a- Curso en liña de deseño de páxinas web.

b- Curso breve de tratamento de terminoloxía.

c- Curso de Corel-Draw para o deseño de materiais.

O curso de páxinas web, que consideramos que pode ser o máis extenso, tería que ser en liña, debido á necesidade de conciliación de vida familiar e laboral dos membros do equipo de traballo, todos con membros dependentes a cargo.

8- Medidas para a difusión do proxecto

Dado que este proxecto implica a maioría do alumnado, a propia dinámica do proxecto xa leva a que a difusión deste se realice entre eles e o seu contorno dende o primeiro día.

Elaborarase material de difusión (trípticos, adhesivos, carteis, etc.) para a súa distribución entre toda a comunidade.

Elaborarase unha unidade didáctica específica sobre o vocabulario específico deste ámbito destinada ao alumnado da ESO.

Colgarase toda a información obtida na rede, mediante a elaboración dunha páxina web que conterá, ademais do léxico recollido e tratado, fotografías, ilustracións, tests...

